

1937: verkiezingen op 26 mei

Waarom gingen veel politieke partijen dit jaar deels samen campagne voeren en affiches en leuzen bedenken?

Politieke verhoudingen in 1937

Nederland had nog steeds veel last van de economische crisis. Colijn had in 1936 uiteindelijk besloten om de vaste waarde van de gulden los te laten in de hoop dat dit de economische crisis zou tegengaan. Toch was de economie ook dit jaar niet het opvallendste verkiezingsthema. Deze verkiezingsstrijd werd vooral gekenmerkt door de opkomst van de [Nationaal-Socialistische Beweging](#) (NSB) van Mussert.

De NSB toonde Mussert als sterke leider. De tekst op het verkiezingsaffiche, “Mussert of Moskou”, moest de mensen waarschuwen tegen het ‘communistiche gevaar’. Andere politieke stromingen kozen ervoor om zoveel mogelijk gezamenlijk op te treden tegen de steeds antisemitischer wordende NSB. Liberalen, vrijzinnig-democraten en sociaaldemocraten organiseerden zich en probeerden met eigen affiches de burgers te waarschuwen tegen ‘dreigende chaos’: “Geef uw stem niet aan communisten of nationaal-socialisten! Maar aan partijen die pal staan voor vrijheid, orde en recht!”.

Het leek erop dat de politieke partijen hun strijdbijl hadden begraven om één front tegen de NSB te kunnen vormen. Op veel verkiezingsaffiches riepen politieke partijen op tegen het nationaal-socialisme: “Nederland geen concentratiekamp” ([Vrijheidsbond](#)) en

“Geen concentratiekampen in Nederland” ([SDAP](#)).

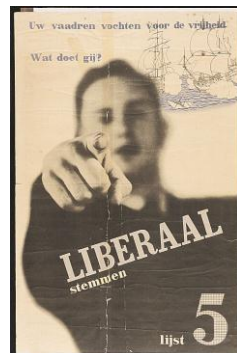
De verkiezingsstrijd ging vooral tussen de grotere partijen. Er deden dit jaar maar twintig politieke partijen mee aan de verkiezingen. Voor de eerste keer moesten politieke partijen namelijk een waarborgsom betalen om mee te mogen doen aan de verkiezingen. Ook moest je meer stemmen behalen om een zetel in het parlement te bemachtigen en veranderde de verdelingswijze van de [restzetel](#). Vooral de grotere partijen hadden hier baat bij: veel kleine partijen verdwenen uit de Kamer.

Verkiezingen in 1937

De SDAP koos ervoor om zich meer te profileren als een grote volkspartij, die minder nadruk op de klassenstrijd legde. Hierdoor verwijderde de SDAP zich van de CPN.

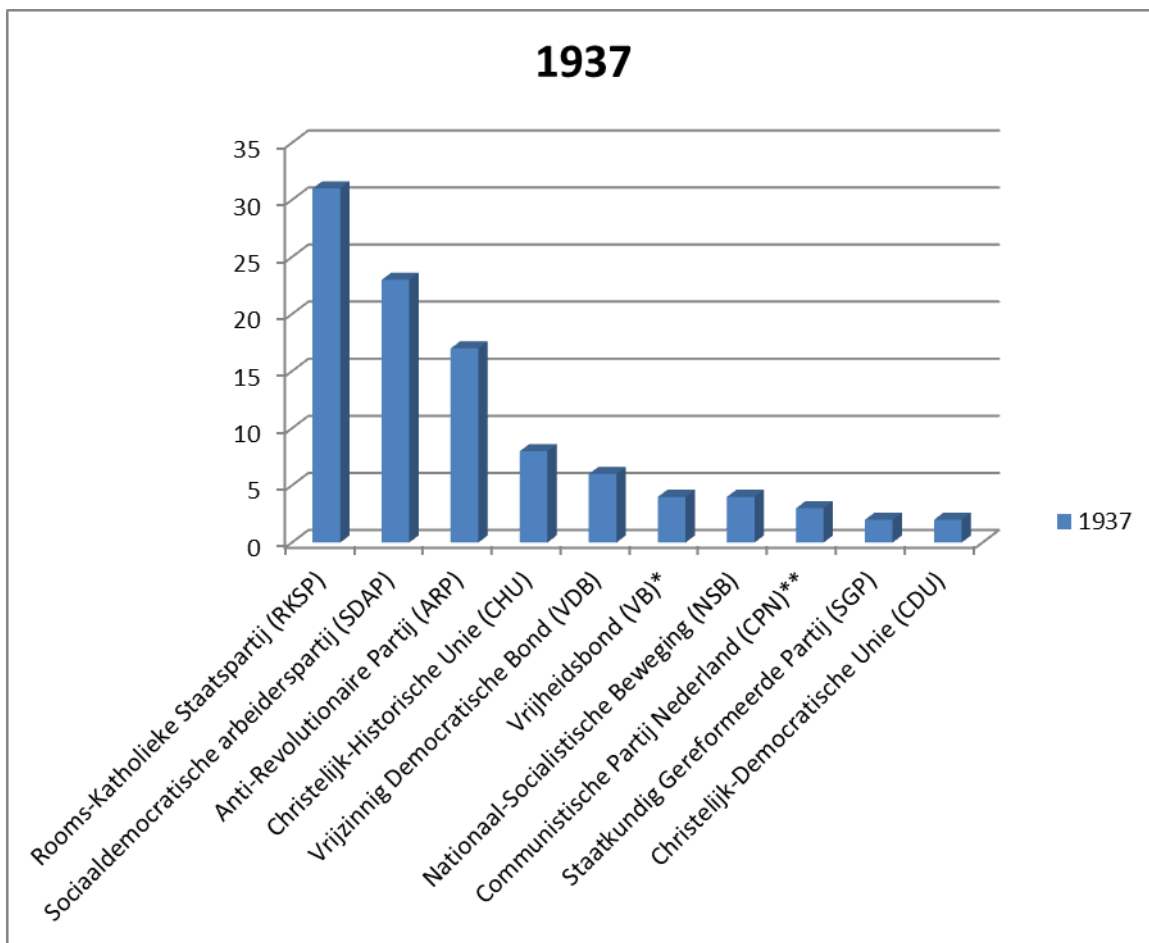

Deze koerswijziging leverde echter niet veel zetels op. De ARP lukte het wel om weer meer zetels binnen te halen. De formule-Colijn was kennelijk nog niet uitgewerkt. Ook dit jaar werd Colijn als vastberaden staatsman afgebeeld: een stuurman die het land de goede richting zou wijzen. De liberalen pakten het minder slim aan. De Vrijheidsbond sloeg met de leus “Zet meer liberalen naast Colijn” de plank een beetje mis. Kiezers hadden het gevoel dat ze dan beter meteen op Colijn konden stemmen.

Wist je dat:

- ...Mussert heel teleurgesteld was met de vier behaalde zetels, ondanks het feit dat zijn partij voor de eerste keer meedeed? Bij de Provinciale Statenverkiezingen in 1935 had hij namelijk twee keer zoveel zetels behaald.
- ...De RKSP wel drie zetels won door de nieuwe rekensom bij de restzetelverdeling?
- ...je 5 gulden entree moest betalen om Colijns speech in Amsterdam te kunnen horen?

* In 1938 veranderde de Vrijheidsbond van naam: het werd nu Liberale Staatspartij (LSP).

** CPN werd de nieuwe naam voor CPH.

Dit leidde tot het kabinet Colijn-III (RKSP, ARP, CHU, met in totaal 56 zetels).